

# ปัญหาการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

## ศึกษากรณีสัญญาประกันชีวิต<sup>1</sup>

ปริญญามาชัยภูมิ<sup>2</sup>

ทุกวันนี้ทุกคนต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตนเองในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติ อุบัติเหตุ หรือโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลได้ตลอดเวลา รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ก็ได้เพิ่มความเสี่ยงต่อภัยอันตรายกับบุคคลด้วย ดังนั้น การหลีกเลี่ยงจากภัยอันตรายต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ แต่ในบางครั้งอาจมีเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ วิธีหนึ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นต่อทรัพย์สิน หรือชีวิตของบุคคลได้ก็คือ การทำประกันชีวิต โดยการทำประกันชีวิตจะช่วยเยียวยา หรือให้ความพิทักษ์ความเสี่ยงทางการเงินและเศรษฐกิจเนื่องจากการสูญเสียทรัพย์สิน หรือชีวิตของบุคคลอันเป็นที่รักของครอบครัว การประกันชีวิตจะเป็นเครื่องมือในการช่วยเยียวยาความเสียหายทางการเงิน หรือเป็นการชดเชยให้แก่ครอบครัวผู้ถึงแก่กรรม

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจประกันชีวิตได้ระบุถึงการประกันชีวิตไว้ว่าการประกันชีวิต เป็นวิธีการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันเฉลี่ยภัยอันเนื่องจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ พุพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ในยามชรา โดยที่เมื่อบุคคลใดต้องประสบกับภัยเหล่านั้น ก็ได้รับเงินเฉลี่ยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการนำเงินก้อนดังกล่าวไปจ่ายให้แก่ผู้ได้รับภัย

กรรมธรรม์ประกันชีวิตจึงถือเป็นหลักฐานในสัญญาประกันชีวิตที่ระบุถึงความคุ้มครองอันเกิดขึ้นจากภัยที่ผู้เอาประกันภัยตกลงไว้กับผู้รับประกันภัย โดยผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยในจำนวนที่ตกลงกันไว้ให้แก่ผู้รับประกันภัยโดยประโยชน์ของกรรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นการมุ่งคุ้มครองในชีวิตของผู้ชำระเบี้ยไม่ว่าจะเพื่อตนเองในอนาคตหรือเพื่อบุคคลอื่นที่มีผลประโยชน์จากการคงอยู่ในชีวิตผู้เอาประกันภัยดังนั้นจะเห็นได้ว่ากรรมธรรม์ประกันชีวิตจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าทางการเงินหรือเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางการเงินที่ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าของผู้ทรงกรรมธรรม์

ในขณะที่การฟ้องคดีล้มละลายคือการใช้สิทธิทางกฎหมายที่เจ้าหนี้เลือกจะนำมาใช้กับลูกหนี้กรณีไม่อาจบังคับหนี้ได้ การฟ้องคดีล้มละลายก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิทางกฎหมายที่มีต่อลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

---

<sup>1</sup>บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ศึกษากรณีสัญญาประกันชีวิตโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พิมพ์ใจ รื่นเริง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ สันตาสว่าง และรองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์

<sup>2</sup>นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

ในการจัดการทรัพย์สินของตนเองตามกฎหมาย โดยเมื่อศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด ส่งผลให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ และก่อให้เกิดหน้าที่ที่ลูกหนี้ต้องดำเนินการส่งมอบความครอบครองในทรัพย์สินของตนทั้งหมดไปสู่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ดังนั้นเมื่อผู้เอาประกันภัยตกอยู่ภายใต้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลายจะนำมาสู่กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งผู้เอาประกันภัยที่มีฐานะเป็นลูกหนี้ในคดีล้มละลายต้องส่งมอบหรือแจ้งให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รู้ถึงการมีอยู่ของกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้นในอันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้ดำเนินการเวนคืนหรือไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันชีวิต หรือโดยวิธีการอื่นใด เพื่อนำเงินที่ได้รวบรวมเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อการชำระหนี้ในคดีล้มละลายต่อไปซึ่งปัญหาในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสัญญาประกันชีวิต อาจแบ่งแยกเป็นประเด็นปัญหาได้ดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เนื่องจากการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตคือการขอยกเลิกกรมธรรม์เพื่อรับเงินสดจากบริษัทประกันชีวิต เมื่อกรมธรรม์ประกันชีวิตมีมูลค่าเงินสดเกิดขึ้นแล้ว เมื่อลูกหนี้ถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบถึงการมีอยู่ของกรมธรรม์ประกันชีวิตของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันชีวิตดังกล่าว ซึ่งหากกรมธรรม์ประกันชีวิตมีมูลค่าเงินสดเกิดขึ้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อนำเงินที่ได้รวบรวมเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไปซึ่งการไม่เข้าใจในสภาพของกรมธรรม์ประกันชีวิต ตลอดจนรูปแบบของกรมธรรม์ประกันชีวิตในแต่ละประเภทของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจทำให้มูลค่าตามกรมธรรม์สิ้นไปโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขของกรมธรรม์ ก่อให้เกิดความเสื่อมลงของสัญญาประกันชีวิต และความคงอยู่ของสัญญา ส่งผลกระทบต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่จะนำมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้

มีข้อควรพิจารณาเห็นว่า ในคดีล้มละลายกระบวนการดำเนินการจากที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเห็นว่าเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบถึงการมีอยู่ของกรมธรรม์ประกันชีวิตของลูกหนี้แล้วนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะใช้อำนาจตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ในการดำเนินการตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับกรมธรรม์ประกันชีวิตของลูกหนี้ ตลอดจนสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามกรมธรรม์ประกันชีวิต เพื่อดำเนินการเวนคืนกรมธรรม์ และอายัดมูลค่าเวนคืนเงินสดและเงินอื่นใดที่ลูกหนี้มีสิทธิได้รับตามกรมธรรม์ ซึ่งเมื่อทราบสิทธิและประโยชน์ดังกล่าวแล้วนั้น ก็จะรวบรวมเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป แต่การเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตดังกล่าวของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำให้เกิดปัญหาในทางกฎหมาย

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เนื่องจากสัญญาประกันชีวิต เป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากทรัพย์สินประเภทอื่นโดยมีมูลค่าและสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามสัญญาประกันชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่การที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายดำเนินการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตโดยไม่เข้าใจสภาพ ตลอดจนรูปแบบ และสิทธิประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นตามเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันชีวิตในแต่ละประเภท

ยอมทำให้มูลค่าของกรรมธรรม์ลดลง หรือสิ้นไปจากการเวนคืน ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากความรู้ ความเข้าใจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นสัญญาประกันชีวิต และส่วนหนึ่งเกิดจากการยึดถือแนวปฏิบัติในการบังคับคดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันชีวิต โดยวิธีการเวนคืนกรรมธรรม์เป็นหลัก มากกว่าที่จะให้สัญญาประกันชีวิตมีผลบังคับต่อไป เพื่อขอรับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นตามเงื่อนไขของสัญญา ดังนั้นการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยวิธีการดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดอันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการยกเลิกสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการรักษาพยาบาลของผู้เอาประกันตามสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพควบคู่สัญญาประกันชีวิต เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตนั้น มีการทำสัญญาประกันชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากสัญญาประกันชีวิตจะมีการใช้เงินโดยอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของผู้เอาประกันภัยแล้ว ยังมีการทำสัญญาพิเศษเพิ่มเติมควบคู่กับสัญญาประกันชีวิตดังกล่าว เช่น การประกันสุขภาพ โดยในระหว่างสัญญาประกันชีวิตเพิ่มเติมการประกันสุขภาพมีผลบังคับใช้ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับความคุ้มครองจากการรักษาพยาบาลโดยผู้รับประกันภัยจะมีการชำระเงินค่ารักษาพยาบาลให้ผู้เอาประกันภัย หรือชำระให้แก่สถานพยาบาลหากผู้เอาประกันภัยเจ็บป่วย จนต้องเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลตามเงื่อนไขของสัญญา หากต่อมาผู้เอาประกันภัยถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือตกเป็นบุคคลล้มละลาย และมีการยกเลิกสัญญาเพิ่มเติมสุขภาพดังกล่าว ย่อมจะทำให้ลูกหนี้เสียไปซึ่งสิทธิในการรักษาพยาบาล หรือการคุ้มครองในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับตามสัญญาเพิ่มเติมสุขภาพดังกล่าว มีมูลค่าสูงกว่าจำนวนเงินค่าเบี้ยประกันภัยที่ต้องชำระเป็นอย่างมาก อีกทั้งหากกรณีผู้รับประกันภัยได้ชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ตามเงื่อนไขของสัญญาไปแล้ว ผู้รับประกันภัยมีสิทธิจะเรียกร้องเงินดังกล่าวคืนได้หรือไม่เพียงใด และเรียกคืนจากใคร หรือจะมีสิทธินำเงินดังกล่าวที่เคยชำระไปตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญาทำการหักกลบลบหนี้กับเงินค่าเบี้ยประกันภัยได้หรือไม่

ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตนั้นมีการทำสัญญาประกันชีวิตในรูปแบบต่างๆ ซึ่งนอกจากสัญญาประกันชีวิตจะมีการใช้เงินโดยอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของผู้เอาประกันภัยแล้ว ยังมีการทำสัญญาเพิ่มเติมควบคู่กับสัญญาประกันชีวิต เช่น สัญญาประกันสุขภาพ เป็นต้น

ซึ่งสัญญาประกันชีวิตไม่ว่าจะเป็นสัญญาประกันชีวิตประเภทอาศัยความทรงชีพของผู้เอาประกันภัย หรือสัญญาประกันชีวิตประเภทมีการใช้เงินในเหตุการณ์มรณะของผู้เอาประกันภัยจะมีเงื่อนไขความคุ้มครองกรณีการเสียชีวิต และอาจมีผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามกรรมธรรม์ในลักษณะที่เป็นตัวเงิน ซึ่งแตกต่างกับสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพควบคู่สัญญาประกันชีวิตซึ่งเป็นสัญญาประกันภัยที่ให้ความคุ้มครองผู้เอาประกันภัยในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลกรณีผู้เอาประกันภัยเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุจนต้องเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล โดยสัญญาดังกล่าวจะมีกำหนดระยะเวลาคุ้มครองเป็นรายปี เมื่อผู้เอาประกันภัยมิได้ชำระค่าเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกัน สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพก็สิ้นสุดความคุ้มครอง

โดยในระหว่างสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพมีผลบังคับใช้ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับความคุ้มครองจากการรักษาพยาบาล โดยผู้รับประกันภัยจะมีการชำระเงินค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือชำระให้แก่สถานพยาบาล

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพที่ทำควบคู่กับสัญญาประกันชีวิตจะเป็นสัญญาที่ให้ความคุ้มครองในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลเท่านั้น โดยจะไม่มีผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามสัญญาประกันสุขภาพในลักษณะที่เป็นตัวเงินเหมือนเช่นสัญญาประกันชีวิตที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะใช้สิทธิเวนคืนกรมธรรม์เพื่อขอรับมูลค่าเงินสดที่เกิดขึ้นจากการเวนคืนกรมธรรม์ได้ แต่การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้สิทธิในการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตซึ่งเป็นสัญญาหลัก ทำให้สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพที่ทำควบคู่กับสัญญาประกันชีวิตถูกยกเลิกไปด้วย จะทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเสียไปซึ่งสิทธิจากการรักษาพยาบาล

จากปัญหาเกี่ยวกับการยกเลิกสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการรักษาพยาบาลของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพควบคู่กับสัญญาประกันชีวิตจะเห็นได้ว่า เกิดจากการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่เข้าใจในรูปแบบของสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพซึ่งให้ความคุ้มครองเฉพาะการรักษาพยาบาลกรณีลูกหนี้เจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุจนต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลเท่านั้น การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงใช้กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันชีวิตโดยการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเวนคืนกรมธรรม์ ส่งผลให้สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพถูกยกเลิกไป กระทั่งต่อตัวลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยทำให้ความคุ้มครองในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลสิ้นสุดลง ซึ่งหากเทียบผลประโยชน์ที่ลูกหนี้จะพึงได้ตามสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพ ย่อมมากกว่าจำนวนเบี้ยประกันภัยที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้รับจากการยกเลิกสัญญา ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดในปัญหาดังกล่าวโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่ต้องดำเนินการเวนคืนสัญญาประกันชีวิตที่มีการทำสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจนกว่าสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจะครบกำหนดระยะเวลาความคุ้มครอง เพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดกับตัวลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยต่อไป

กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่ต้องดำเนินการเวนคืนสัญญาประกันชีวิตที่มีการทำสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจนกว่าสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจะครบกำหนดระยะเวลาความคุ้มครอง

เนื่องจากสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจะถูกยกเลิกไปในทันที เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตซึ่งเป็นสัญญาหลัก ซึ่งจะทำให้ลูกหนี้สิ้นสุดความคุ้มครองในเรื่องของการรักษาพยาบาลอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย ซึ่งสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพนั้น เป็นสัญญาประกันภัยที่มีกำหนดระยะเวลาคุ้มครองเป็นรายปี เมื่อผู้เอาประกันภัยมิได้ชำระค่าเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกัน สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพก็สิ้นสุดความคุ้มครอง ดังนั้นหากมีการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตซึ่งเป็นสัญญาหลักในระหว่างที่สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาคุ้มครองก็จะทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเสียไปซึ่งสิทธิในการรักษาพยาบาลอัน

เนื่องมาจากการเจ็บป่วย ซึ่งหากเทียบผลประโยชน์ที่ลูกหนี้จะพึงได้ตามสัญญาย่อมมากกว่าจำนวนเบี้ยประกันภัยที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ได้รับ จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 446/2549 เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนักงานกิจการและทรัพย์สิน ข้อ 10 โดยมีหลักการดังนี้

“หากปรากฏว่าลูกหนี้ได้ทำสัญญาประกันชีวิตไว้ และมีการทำสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพควบคู่กับสัญญาประกันชีวิตไว้ด้วย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในกรมธรรม์กรมธรรม์ แล้วเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาเพื่อจะทำการเวนคืน หรือไถ่ถอนกรมธรรม์ หรือดำเนินการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่กองทรัพย์สิน โดยที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่ต้องดำเนินการเวนคืนสัญญาประกันชีวิตที่มีการทำสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจนกว่าสัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพจะครบกำหนดระยะเวลาความคุ้มครอง”

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสมบูรณ์ของการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันประกันชีวิตเมื่อมีคำสั่งยกเลิกล้มละลาย เนื่องจากอำนาจในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายเป็นอำนาจที่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้<sup>3</sup> ซึ่งในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ได้กระทำไปแล้วนั้นจะไม่กระทบต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แม้ภายหลังจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดซึ่งในกรณีสัญญาประกันชีวิตหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการจัดการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไปแล้ว ต่อมาภายหลังมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้จะมีสิทธิเรียกร้องความคุ้มครอง หรือผลประโยชน์อันเกิดขึ้นตามสัญญาประกันชีวิตดังกล่าวคืนได้หรือไม่เพียงใด หรือจะมีมาตรการใดในการคุ้มครองความเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้นจากการจัดการทรัพย์สินดังกล่าว

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 ได้ให้คำนิยาม “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์” หมายความว่ารวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ปฏิบัติการแทน ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายล้มละลาย โดยเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วจะส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวเข้ามามีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 22 โดยมีอำนาจดังต่อไปนี้

1.อำนาจในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้าทำการยึดทรัพย์ รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วนำมาจำหน่ายนำเงินที่ได้เข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้

---

<sup>3</sup>พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 22

2. อำนาจในการเก็บรวบรวม และรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกให้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น โดยในการรวบรวม และรับเงินหรือทรัพย์สินที่จะตกแก่ลูกหนี้ หรือลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น ตามวิธีการที่บัญญัติไว้

3. อำนาจแต่ผู้เดียวในการประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้อง ต่อสู้คดีใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวนี้ หมายความว่า คดีที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือการที่ต้องเสียไปซึ่งทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วของลูกหนี้

จากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว นั้น การดำเนินการต่างๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ จะมีผลสมบูรณ์ แม้ต่อมาภายหลังจะได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้นก็ตาม และความสมบูรณ์ของการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 137

ซึ่งจากการศึกษาของผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการให้ทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้กลับคืนมาดังเดิม กฎหมายบัญญัติเพียงให้มีการคืนตามสภาพที่คงเหลืออยู่เท่านั้น ดังนั้นหากในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้ผู้ถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวของศาล และได้ใช้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์ หรือยื่นฎีกาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาลล้มละลายกลาง และระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา การดำเนินการต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ยังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการยึดทรัพย์อายัดเงินต่าง ๆ ของลูกหนี้

ซึ่งส่วนของสัญญาประกันชีวิตนั้นเป็นเรื่องของการเข้าทำสัญญาตามหลักของนิติกรรมสัญญา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากทรัพย์สินประเภทอื่นที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้สิทธิตามกฎหมายในการจัดการรวบรวมเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อการชำระหนี้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้วิธีการยึด หรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้เพราะส่วนมากจะเป็นทรัพย์สินมีรูปร่างที่ยึดหรืออายัดได้ แต่อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าวกับกรณีของสัญญาประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมาก เพราะสำหรับในเรื่องของสัญญาประกันชีวิตนั้นจะมีความคุ้มครองกรณีการเสียชีวิตของผู้เอาประกันภัยและอาจมีผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามสัญญาประกันชีวิตด้วย เช่น สัญญาประกันชีวิตประเภทจะพึงใช้เงินโดยอาศัยความทรงชีพของผู้เอาประกันภัยจะมีความคุ้มครองกรณีการเสียชีวิตของผู้เอาประกันภัยและจะมีการจ่ายเงินเมื่อผู้เอาประกันภัยยังมีชีวิตอยู่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามเงื่อนไขของสัญญาประกันชีวิต

ซึ่งหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อขอรับมูลค่าเงินสดที่ได้จากเวนคืนกรมธรรม์และเงินผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดขึ้นตามสัญญาในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือในระหว่างที่คดีล้มละลายของของลูกหนี้ยังไม่ถึงที่สุด แม้ต่อมาภายหลังมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดด้วยเหตุที่ลูกหนี้ไม่สมควรตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเพราะคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ก็ไม่อาจทำให้

สัญญาประกันชีวิตซึ่งถูกยกเลิกไปจากการเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กลับคืนสู่สถานะเดิมได้ ส่งผลกระทบต่อตัวลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยทำให้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามสัญญาประกันชีวิตต่อไป และเสียไปซึ่งสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามสัญญาประกันชีวิต

จากปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสมบูรณ์ของการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันชีวิตเมื่อมีคำสั่งยกเลิกล้มละลายจะเห็นได้ว่าเกิดจากไม่มี บทบัญญัติของกฎหมาย หรือกระบวนการใด ๆ ที่จะให้ความคุ้มครองลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยที่ถูก คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินในระหว่าง ที่คดีล้มละลายของลูกหนี้ยังไม่ถึงที่สุด ผู้ศึกษาจึงเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดให้ ลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันชีวิตมีการขอละการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในระหว่างที่คดี ล้มละลายของลูกหนี้ยังไม่ถึงที่สุดได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เอาประกันชีวิตที่ถูกคำสั่งพิทักษ์ ทรัพย์เด็ดขาดและคดียังไม่ถึงที่สุดให้ได้รับความคุ้มครองจากการจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ที่อาจกระทำไปแล้วส่งผลกระทบและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ต่อบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกรณี เช่นนี้ และเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ กระทำผิดพลาดอันเนื่องจากความไม่เข้าใจกฎหมายกรณีนี้ และเพื่อเป็นการพัฒนากฎหมายล้มละลายใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันชีวิตต่อไปด้วย

## บรรณานุกรม

ขจร หะวานนท์, **กฎหมายล้มละลาย** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย  
รามคำแหง, 2541).

จรัส เขมะจารุ, **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะประกันภัย**,  
(กรุงเทพมหานคร ; ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขงผลเทรดดิ้ง, 2530).

จิตติ ติงศัททีย์, **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย**, (กรุงเทพมหานคร ;  
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 9, 2524).

ไชยยศ เหมะรัชตะ, **กฎหมายว่าด้วยประกันภัย**. (กรุงเทพมหานคร ; สำนักพิมพ์นิติ  
บรรณการ, 2534), หน้า 369.

ปรีชา พานิชวงศ์, **กฎหมายล้มละลาย**, กรุงเทพฯ: บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์จำกัด, 2529.

ปรีชา พานิชวงศ์, **คู่มือกฎหมายล้มละลาย** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติ  
บรรณการ, 2515).

ประดิษฐ์ เอกมณี, **รวมคำบรรยายภาคสอง วิชากฎหมายล้มละลาย** (กรุงเทพมหานคร :  
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2542).

ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล. (2548). **กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมาย  
แพ่งและพาณิชย์**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.